

IN MEMORIAM

КАПЕТАН ДИНКО ФРАНЕТОВИЋ

У свом родном мјесту Старом Граду, на острву Хвару, 17. октобра прошле године умро је познати писац историје поморства и рибарства Црне Горе Динко Франетовић, поморски стручњак и научник.

Рођен је 1892. године у сиромашној рибарској породици, која му је могла дати само основно школовање, а гимназију је морао прекинути у другом разреду, да би као рибар и морнар помогао своме оцу у издржавању бројне породице. Године 1911. започео је поморску каријеру на прекоокеанским паробродима, а двије године касније ступио је на одслужење рока у аустроугарској ратној морнарици, у којој је остао све до свршетка првог свјетског рата. Васпитан у слободољубивом духу, он се одмах нашао у покрету напредних морнара, па је као такав узео учешћа у познатом устанку морнара 1. до 3. фебруара 1918. године на ратним бродовима који су стационарали у Воки. Франетовић је тада био члан Устаничког одбора на ратном броду „Кромпринз Рудолф“. Послије неуспјелог устанка је затворен и стављен под војни суд, али га је брза капитулација Аустро-Угарске ослободила као и многе учеснике овог устанка.

Од ране младости одушевљавао се поморском литературом и историјом, па је марљиво учећи као самоук настојао да надокнади прекинуто школовање и да постигне поморска звања. Тако је до 1923. године положио испит бродовође мале обалне пловидбе и испит капетана обалне пловидбе. Године 1927. прелази у службу поморске управе, гдје остаје све до пензионисања 1950. као капетан пристаништа у разним приморским мјестима. У том својству је у току НОБ у Супергу на Брачу активно помагао НОП, а по ослобођењу Сплита води свјетиничарске бродове, који су радили на обнови и оспособљавању наше ратом уништене поморске расвјете и балисаже, од Бојане све до Трста, излажући се опасности од минских поља. Још прије рата, као лучки управитељ у Улцињу, а и послјеге рата као члан комисије за успостављање свјетиника, радио је самоиницијативно на стручном истраживању научних, метеоролошких и рибарствених прилика у Бару, Улцињу, на Скадарском језеру и Војани. Послије пензионисања посветио се 10-годишњем марљивом и најсавјеснијем сређивању прикупљене грађе и архивским истраживањима, па је у издању Историјског института Црне Горе у Титограду објавио 1960. своје опсежно дјело „Историја поморства и рибарства Црне Горе до 1918“ (документовано преглежно необјављеним архивским изворима). Поморски историчари и писци су у приказима (донијело их је пет наших листова и часописа) за ово дјело рекли да га је аутор радио с непоколебљивом вољом, с ријетком истрајношћу и с одличном методом научног испитивања и провјеравања. Консултовао је многе наше и стране архиве. Прегледао је и проучио око 350 едисија на нашем и страним језицима, све оне за које је чуо да и најмање засијецају у проблематику коју је обрађивао. Више пута је обишао крајеве о којима пише, успио да пронађе и испита све људе који су посредно или непосредно нешто знали и могли да му користе.

Резултат оваког његовог рада је тако солидна обрада једне области која би без њега још дуго чекала свог истраживача. Због тога је дјело примљено с љубављу и симпатијама не само у нашој Републици

veћ и у читавој јавности, а нарочито у поморским круговима. Поред овога, оно је значајан допринос општој историји југословенског поморства и рибарства, а посебно историји Црне Горе на којој се сада ради. Приложена библиографија Франетовићевих радова то најбоље показује.

Писца је у овом напорном и несебичном раду водила љубав према народу овога краја, дивљење његовим борбама за слободу и напорима за садашњу привредну обнову, у првом реду поморства. Он је у родном Старом Граду слушао од својих старијих колико је одушевљења на цијелом нашем Приморју изазвала појава црногорске заставе на мору, последице 1878. године — прве народне заставе последице пада Дубровачке Републике 1808. године — када је Далмација славила своје побједу извојеване у борби за народни препород, започете 1861. године против аустријског централизма и од њега подржаване германизације и италијанизације Истре и Далмације. И сам је био савременик оних дивних и спонтаних манифестација народа на острву Хвару за побједу српске и црногорске војске у балканском рату, нарочито приликом освајања Скадра у прољеће 1913. године.

Смрт га је затекла на завршавању свог рада „Историја поморства и рибарства Старога Града“.

Оставио је више необјављених радова, међу којима и „Прилог разматрању питања уређења пловидбе Бојаном и Скадарским језером“.

За његов несебичан, скроман, пожртвован и плодан рад на истраживању наше поморске прошлости, 1963. године изабран је за радног члана Друштва за проучавање и унапређење поморства Југославије.

Глас о смрти кап. Франетовића ожалостила је његове многобројне пријатеље, сараднике и познанике у Црној Гори. Дугогодишњим испитивањем и најзабитијих мјеста он је стекао широки круг познаника у народу. Његови додирни са нашим библиотекима, Историјским институтом, архивима и музејима нијесу престајали.

Име и заслуге овог скромног човјека, који није никада желио да га истичу, а још мање да га награђују, остаће вјечно у нашем сјећању.

Игњатије Злоковић

БИБЛИОГРАФИЈА РАДОВА ДИНКА ФРАНЕТОВИЋА

1. Језерски и ријечни саобраћај. Поморска пловидба. Управа поморства. Енциклопедија Југославије, св. II, Загреб 1954, 483, 84.
2. Борба кнежевине Црне Горе за Скадарско језеро. Наше море, бр. 5—6, Дубровник, 1956, 356—59.
3. Поморска обитељ Ивана Марчића из Врбника. Поморство бр. 8, Ријека 1856, 326.
4. Постанак и развитак луке „Милена“. Наше море, бр. 4, Дубровник 1957, 282—85.
5. Први црногорски наутичари и стројари. Поморство, бр. 4—5, Ријека 1957, 194—95.
6. Успостава поморства у Црној Гори, Наше море, бр. 2, Дубровник 1957, 107—111.
7. О улцињским гусарима. Наше море, бр. 3, Дубровник 1958, 180—182.
8. Црногорско Приморје. Војна енциклопедија, Београд 1959, бр. 3, 268.
9. Први брод под Црногорском заставом. Наше море, бр. 3, Дубровник 1960, 140—141.
10. Историјски осврт на поплаве и уређење вода у Скадарској области. Историјски записи, књ. XVII, св. 3, Титоград 1960, 449—479.

11. Хисторија поморства и рибарства Црне Горе до 1918. године. Историјски институт Народне Републике Црне Горе, Титоград 1960, страна 596 и 3 географске карте.
12. О поморству Боке Которске и Црногорског приморја између два свјетска рата, Годишњак X Поморског музеја Котор 1962, 209—245.
13. О постанку и развоју бродско-поштанске службе на Скадарском језеру 1862—1918, ПТТ архив, Издаје ПТТ музеј — Београд 1962, св. 8, 5—34.
14. Страдање стариградских бродова за вријеме наполеонских ратова 1807—1809. и браћа Цицковићи руски корсари. Годишњак ПМК XI, 1963, стр. 205.
15. Поморско-трговачке везе Старога Града са Дубровником и Боком Которском. Годишњак ПМК, XII/1964, стр. 187.
16. Дипломатске акције великих сила око спречавања и ограничавања суверенитета Црне Горе на мору у вези са одредбама Берлинског конгреса 1878. Поморски зборник — Задар 1964, књ. II, стр. 759.